

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

ק.

עין משפט
ג'ר מצוה

א נא אמר מי פ"כ מלכות
מכירה הלכה י ועי
במ"מ סגן עשין פז
טושי"ע ח"מ מ"י רכג סעיף
א:
גב ב מ"י שם הלכה י
טושי"ע שם סעיף ד:
גג ג מ"י שם הלכה י
טושי"ע שם סעיף א ב:
גד ד מ"י פ"ה מהל'
טעון וטעון הלה א
סגן עשין לה טושי"ע ח"מ
פ"כ סעיף א:
ה

וליהויה ברשותא דמאן קיימא. וא"ת וכי נמי הוה הולד ברשות
לוקח אין זה הוכחה דקנאה דהא אמרינן ב"מ (צ"ג דף לו).
הגדורות אין להן חוקה משום דשמא מלחיהן צלמו לרשותו או תפסן
בכחצו כשהן הולכות לרעות וכי תימא הכא משפחה פריך דאמרין

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בתנאי המחליף פרה בחמור. להכי נקט המחליף ולא אמר המוכר
פרתו וילדה דלמיה מוכר בעמדת לא קני לוקח עד למשך ויזין דמשך
מידע ידע אי ילדה כבר אי לא ילדה כבר וליכא לספוקי בעד שלא
מכרתי ומשלקחתי אבל מחליף פרה בחמור לא היה צריך למשוך

הפרה (א) או החמור דלחד מהן
שמשך נקיין חליפין לחבירו בעמדת
של זה צ"מ שהן כדלמרינן בזהב
(לעיל דף מו). כל הדעות דמיס צלחר
כיון שזכה זה נתייבז זה בחליפין
לפי שכמשך זה בעל הפרה את
החמור ניקיית הפרה לבעל החמור
ואין ידוע אם ילדה או לא ילדה:
וכן המוכר שפחתו דק"ל (י) עד

כעניי נקנה בכסף וכשנתן מעות
ניקיית לו השפחה ואפילו היא צביה
צבליס ואין ידוע אם עד שלא ילדה
נתן הכסף והעובר שלו או לאחר
שילדה והולד של צבליס זה אומר
(ב) כן זה אומר כן יחלוקו: ישבע
המוכר. בגמרא פריך עלה:

הגהות הב"ח

(א) ר"ש ד"ה המחליף
וכי לא היה צריך למשוך
הפרה והחמור כלי
ומכח או ממחז: (ב) ד"ה
וזן זה אומר כן זה אומר
כו' יחלוקו: (ג) הו"ס
ד"ה ולמז ומי דיש ספק
בדבר:

הגהות הגר"א

[א] גבי אמאי ישבע
כו'. נ"ב ויהיה דמילי
ארישא זכה בגדול אמאי
כיון דליכא שבעה דאורי'
וכמ"ל (ז) ע"כ אלף משום
דמנאי סומכוס היא כמי'
בסיפא זה אומר כן יחלוקו
ו"ל דה"ל לסומכוס אלף
למסקנא אלף הירשא גם
כרען דמחויי שבעה ויהי
יכול לישבע ומשלא לספקא
דלף ע"י גבול ולספקא
החולקת אחי סומכוס
(ועמ"ש ריבנו מה"מ סי'
ע"ה ס"ק מ"ו וסי' כ"ב
ס"ק ט:) [ב] רש"י
ד"ה מודה סומכוס.
כו'. נ"ב יש"ע למה
נקיט אוקימתא דרב שבת
דלפיה: [ג] הו"ס ד"ה
הא. נראה כו'. נ"ב אלף
רמז"מ מפרש דהדר ביה
משיבויא קמא וף רבנן
ל"פ בעומדת צלמו וכשמה
ושמה (ועמ"ש ריבנו מה"מ
סי' רכ"ג ס"ק ז:)

מוסף רש"י

המחליף פרה בחמור
וילדה. להכי נקט מחליף
גבי ההוא ולא נקט מוכר
דנקט בעפשה. דבהמה
אינה נקיית בכסף עד
שימשוך וי משך דבר
הנראה לעיניו הוא אם
ילדה אם לא ואין כאן ספק.
אלף בחליפין מתקומא כיון
שלא משך בעל החמור את
הפרה אלף בעל הפרה משך
את החמור ונקיית הפרה
אל בעל החמור בעמדת
החמור כלל מקום שהוא,
למה שנקטו (כה) כל
השפחה דמיס צלחר כיון
שזכה זה נתייבז זה בחליפין
ולא ידעין שפחתא אי
כבר ילדה פרה שבעת
משיכת החמור וברשות
מוכר ילדה או לאחר
משיכת החמור וברשות
לוקח ילדה (כ"ב ע"ב).
וכן המוכר שפחתו.
עבד כעניי נקנה בכסף
ואע"ג שאין לפנינו שבעת
מתן מעות (שם). אמר
סומכוס אפילו בכרי
וברי. דגנייה טועניס
טענת כרי ואפילו הכי
דלמכצ טעון כרי ל"י שאני
חייב ואפילו הכי כיון דלבי
דינא מספקא מאן קלמרי
קוסטא חולקין (כ"ב ע"ד).

התם קטן המוטל בעריסה יש לו
חזקה דהא משני הכא בעומדת צבליס
שפחה נמי כו' משמע דמפרה נמי
פריך ועוד דקטן נמי דיש לו חזקה
מפרש התם טעמא משום דלימא לא
מנשיא ברא אלף הכא שמכר האס
למה אין לומר שהוליכה צנה עמה
לצית לוקח במקום שיש לה להיות
ו"ל כיון דליכא דררא דמנומא
ו יש ספק בדבר בלא טעמתייהו
וטוען כרי הלוקח אם הוא ברשותו
אין להוליכו מידו אצל אם היה טוען
שמה סבבא הוא שלא מועיל חזקתו
מספק ולא דמי לחד שהפקיד טלה
חי אלף בעל הצית יש לבע"כ כמו
כן טלה חי ומת אחד מהן דלמרי
כפ"ב דבזכורות (דף יח: ושם) דלמפקיד
הוי המע"ה ומועלת חזקה בעל הצית
אע"פ שטוען ספק דהתם היה מוחזק
כודאי בטלה חי מעיקרא אלף כאן
לא הוחזק מעולם לוקח בולד זה
כודאי אלף מוכר אם הוא מוחזק
מועיל אפי' הוא טוען שמה שהיה מוחזק
כודאי ממתילה קודם מכירה כשהיתה
פרה מעוברת ואע"ג דלא דמי ממש
להייה דבזכורות דהתם הוחזק כודאי
בולד ממתילה אלף הכא לא הוחזק
מעולם כודאי וולד אחר שגולד אלף
כעובר ולפי מה שפי' שחוקת לוקח
מועלת כשטוען כרי א"ש דמשני
דקיימא צבליס ולא משני דקיימא
ברשות לוקח ומיהו ה"מ לשנויי
דקיימא בר"ה אלף אין דרך בהמה
ושפחה להתעכב שם כמו צבליס

מתנאי המחליף פרה בחמור וילדה וכן

המוכר שפחתו וילדה זה אומר עד שלא
מכרתי וזה אומר משלקחתי יחלוקו יהיו לו
ב' עבדים אחד גדול ואחד קטן וכן ב' שדות
אחת גדולה ואחת קטנה הלוקח אומר גדול
לקחתי והלה אומר איני יודע וכה בגדול
המוכר אומר קטן מכרתי והלה אומר איני
יודע אין לו אלא קטן זה אומר גדול וזה אומר
קטן ישבע המוכר שהקטן מכר זה אומר איני
יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו: (ג') אמאי
יחלוקו וליחוי ברשות דמאן קיימא וליחוי אידך
המוציא מחבירו עליו הראיה א"ר חייא בר
אבין אמר שמואל בעומדת באגם שפחה נמי
דקיימא בסימטא ג'נוקמא אחזקת דמרא
קמא וליחוי אידך המע"ה הא מני סומכוס
היא דאמר (ט) ממון המוטל בספק חולקין בלא
שבועה אימור דאמר סומכוס בשמא ושמא
בברי וברי מי אמר (ז) אמר רבה בר רב הונא
אין אמר סומכוס אפילו בברי וברי רבא אמר
לעולם כי אמר סומכוס שמא ושמא אבל
ברי וברי לא אמר ותני זה אומר שמא עד
שלא מכרתי וזה אומר שמא משלקחתי תנן
זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע
יחלוקו בשלמא לרבא מרסיפא שמא ושמא
רישא נמי שמא ושמא אלא לרבה בר רב
הונא דאמר אין אמר סומכוס אפילו ברי וברי
השתא ברי וברי אמר יחלוקו שמא ושמא
מ"בעיא אי משום הא לא איריא תנא סיפא
לגלויי רישא שלא תאמר רישא שמא ושמא
אבל ברי וברי לא תנא סיפא שמא ושמא
מכלל דרישא ברי וברי ואפי"ה יחלוקו תנן זה
אומר גדול וזה אומר קטן ישבע המוכר שקטן
מכר בשלמא לרבא דאמר כי אמר סומכוס
שמא ושמא אבל ברי וברי לא אמר מ"ש"ה
ישבע אלא לרבה בר רב הונא דאמר אין
אמר סומכוס אפילו ברי וברי אמאי ישבע
מוכר יחלוקו מ"בעי ליה מודה סומכוס היכא
דאיכא שבועה דאורייתא כרבעינן למימר
לקבון: הווי לו ב' עבדים אחד גדול ואחד
קטן [וכו'] (יא) אמאי ישבע מה שטענו לא

הודה לו ומה שהודה לו לא
על העבדים אמר רב בטוענו דמי עבד גדול דמי עבד קטן דמי
שרה גדולה דמי שרה קטנה ושמא אמר בטוענו כסות עבד
גדול כסות עבד קטן עומרי שרה גדולה שרה קטנה שרה קטנה

וקיימא וברשות צבליס:
הא מני סומכוס היא. [א] נראה
לרבינו שמואל מדלא קלמרי
אלף הא מני סומכוס היא משמע
ללא הדר ציה ממה דלוקמה בעומדת
צבליס ולא איירי סומכוס אלף בשאין
מוחזק לא זה ולא זה אלף היכא
למוחזק מודה סומכוס דלל אידך
להציל רליה וק' לר"י דלעיל (דף יז:
אמרין דזה אומר איני יודע אם
שאלה אם שכורה זה אומר איני
יודע יחלוקו וקיימא (א) כסומכוס
ואע"ג שהשוכר מוחזק בעמתיו ו"ל
התם שהמוחזק נמי טוען שמה אין
חזקתו מועלת אלף הכא אוקימתא
בעומדת צבליס כדי לאוקמה אפילו
בברי וברי דלי היה מוחזק חד
מייבוייה היתה מועלת חזקתו ומיהו
כסות

קשה דבשיליה המניח (צ"ג דף לה: ושם) אמתני' דזה אומר שורך היקן זה אומר לא כי אלף צבליס לוקח נקמה
חלוקין עליו חביריו על סומכוס ולסומכוס יחלוקו ומתניתין דהתם איירי בצרי וברי מדקתני זה אומר לא כי כדלמרי התם והשתא הלא
סומכוס מודה כשהמוחזק טוען כרי שחזקתו מועלת וליכא למימר דהתם כ"ד דמייירי צבליס ובשור תס דמשלס מגופו מ"מ ממילא דסומכוס
פליג אמתני' לוקמה כשעומדת צביתה דמודה סומכוס כיון דטועין כרי וא"ת ואמאי קלמרי הא מני סומכוס היא לוקמה אפילו כרבנן והכא
לית לן עמו בתר מרא קמא דליכא חזקה אחרת כנגדה דלוקמה בחזקה מעוברת והשתא היא דילדה ו"ל לחזקת מרא קמא חשיבא טפי
ואם היה עליו חזקת ממון חזקת מעוברת אפילו סומכוס מודה דמע"ה כלאשכחן צריש שור שנגח את הפרה (צ"ג דף מו. ושם ד"ה שור)
דלוקי רישא כסומכוס וקתני סיפא פרה שנגחה השור ואינו יודע אם הולד ליה צבליס כשבעת נגימה ופרה לדח וולד דלח בעל הפרה משלס
רביע נזק דלמרי ידעין דשותפות אית ליה ואינו משלס אלף כאלו ודאי וולד סייע דהמע"ה וה"ט דליכא תרי חזקה לבעל הפרה חזקת
מעוברת והשתא ילדה וחזקת ממון אלף מן הולד גובה שמינית שזהו חלי חלקו אע"ג שהוא מוחזק לחזקה מעוברת היא כנגדה וקשה דלעיל
(דף יז:) תנן שאלה היום ושכרה למחר זה אומר איני יודע זה אומר איני יודע יחלוקו ואמאי וליכא תרי חזקה בחזקה קיימת והשתא
היא דמתה בשעת שכירות וגם חזקת ממון ו"ל דלחלוקו לא קלי אשאלה היום ושכרה למחר: ר' ג' וזה אומר גדול וזה אומר קטן
ישבע המוכר. מרישא (דף יז:) דזה אומר שאלה זה אומר שכורה ישבע מני למיפדך אלף דניחא ליה למיפדך ממנאי דקאי בה ולפירוש
רבינו שמואל א"ש דהתם מודה סומכוס ללא אמר יחלוקו כיון שהוא מוחזק וטוען כרי: ד' ר' עבד גדול. פירש בקונטרס נתיב
לך דמיס לקנות עבד גדול וקשה ללא הוה ליה למיינקט צמתיתין לוקח ומוכר אלף שליח ומשלס אלף נראה לר"י דמייירי שמכר לו